

נושא: פרוטוקול ישיבת ועדת: איכות הסביבה מס' 2	
נערך ביום: 9.2.21	אסמכתא
נוהל ע"י: עילאי הרסגור הנדין	נרשם ע"י: צילה בן עזרא
שמות חברי הוועדה	עילאי הרסגור הנדין, אודי להב, שרית סלע, פנחס כהנא, איציק מנהיימר, אבי מוגרבי,
שמות חברי הוועדה שלא נכחו	איל בהק, עדי לוי סקופ, אורן וולשטין
שמות מוזמנים שנכחו:	יניב בלייכר, תמי קצבורג, אולי ברקן, אורן תבור, טלי, גיא קריסטל, אור קרסין, תמיר ברנשטיין, דודו אשכנזי
תפוצה: חברי ועדה ומוזמנים	

מהלך הדיון

עילאי הרסגור-הנדין: בדיון הקודם הצגנו באופן כללי את התוכניות והכוונות לגבי התוכנית האסטרטגית לטיפול בפסולת בעיר. היום ובדיונים הבאים נרד לפרטים. החלטנו לערוך חמישה דיונים בנושא. חשוב לנו מאוד לשמוע את חברי הוועדה ואת המוזמנים ולשמוע תובנות והערות. הדיון יהיה פומבי והדרך תהיה להוביל באומץ ולא להירתע. עשינו את זה בעבר ונמשיך בצורה נחושה.

שרית סלע: [מציגה מצגת] הנושא הראשון שבחרנו להתחיל איתו ויהיה הבסיס להמשך הוא רגולציה ואחריות עירונית. הנושא של הפסולת הוא בעיה הולכת וגוברת בעיר ובכלל בעולם וחשוב לתת לה מענה. מתוך זה אנו מתכננים אסטרטגיה בשיתוף גורמי המקצוע והתושבים. חשוב שתכירו את התוכנית שנבנתה. אנחנו נעבוד על חמישה נושאים. היום נדון ברגולציה ואחריות עירונית ובהמשך גם במרחב הציבורי, בעסקים בעיר, בחדרי האשפה, ובהסברה ומודעות. היום רצינו לדבר על האחריות העירונית. מה האחריות של עיר לגבי הפסולת שמיוצרת בה? כשאני אומרת אחריות זה מתחלק לכמה רמות. קודם כל באיזה פסולת אני בוחרת לטפל. עוד שאלה שאנחנו כרשות שואלים היא איפה אנחנו מטפלים בפסולת שלנו? עיריית יבנה החליטה לגבי הפסולת שנאספת בעיר שלה וחוקקה חוק שבעצם מגדיר כמות של פסולת שהיא אוספת מעסקים. בעל העסק לוקח אחריות על הפסולת שלו והעירייה מורידה מעצמה את האחריות. לעומת זאת ערים אחרות החליטו שהם לוקחים על עצמם אחריות, למשל חולון, שמתנהלת הפוך מעיריית יבנה, ומגדירה מה כמות הפסולת שהיא אחראית עליה וכל עסק ישלם על השימוש שלו. גם עיריית ראשון לציון הרחיבה את האחריות שלה. יש לה תחנות לפסולת ולפסולת בניין. אני רוצה לעבור בקצרה על מה שקורה בעולם. יש את היתרון של Pay As You Throw PAYS. זה מנגנון שבדק את צריכת הפסולת של האנשים. תחשבו

על צריכת החשמל. זה לא נראה הגיוני שתושבים שגרים אחד על יד השני ישלמו את אותו חשבון. אבל זה מה שאנחנו עושים בתחום הפסולת. כולם משלמים אותו דבר, בלי קשר לצריכה שלהם. בגרמניה, שוויץ וארצות הברית יש ערים שמשתמשות במנגנון הזה, שמייצר תהליכים מאוד מהירים ומאוד אפקטיביים גם בהפרדה של הפסולת וגם בהפחתה. קופנהגן לקחה אחריות ונחשבת לאחת הערים המקיימות בעולם וגם פריז שמקימה תחנות פסולת במרכז העיר על גדות הנהר וזו בחירה שמייצגת אחריות מלאה.

איציק מנהיימר: לגבי פריז וקופנהגן, ידוע איזה סוג פסולת הם מכניסים לתחנות שלהם?

שרית סלע: ממה שאני מכירה בקופנהגן מטפלים בפסולת מעורבת אבל אני יכולה לבדוק.

גיא קריסטל: כן, זאת פסולת מעורבת. גם לגבי פריז, זה ממש במרכז העיר.

איציק מנהיימר: כמה הם השקיעו במתקנים האלה?

גיא קריסטל: חלקם לא השקיעו, מיזמים.

שרית סלע: השאלה שאנחנו שואלים היא איפה אנחנו נמצאים. והמסקנה שהגענו אליה היא שרוב הערים בישראל נמצאות די קרוב לקצה השמאלי וזה בגלל כשלים שקשורים להתנהלות השלטון המרכזי. החלטנו לעשות מיפוי של הכלים שחסרים עבורנו לאופן שהפסולת מגיעה למקום הלא נכון. אנחנו מזהים את הפערים אז זה מתחלק לכמה היבטים. למשל פסולת בניין. הרבה קבלנים שמפנים ללא פיקוח וללא היתרי בנייה לשיפוצים. גם עסקים – יש עסקים שצורכים את השירות שלנו אך אין לנו פיקוח על עסקים אחרים שלא צורכים את השירות שלנו. אין לנו פיקוח על מה שהוא מפריד או לא מפריד ואין לנו כלים לפקח על זה בצורה טובה. לגבי פסולת במרחב הציבורי, המדרכות בעיר משמשות כ"כלי אצירה" לפסולת. אנחנו מאפשרים לתושבים להוציא גזם החוצה וגם פסולת גושית ובעצם המדרכה הופכת להיות כלי אצירה לפסולת על בסיס קבוע. זה מייצר מפגעים. באופן כללי מרחב ציבורי לא נקי והפערים והמקומות שזיהינו להיעדר של כלים מביאים אותנו לשאלה איפה אנחנו רוצים להיות וזאת המטרה של הדיון. העיר יכולה לקחת אחריות כוללת על הפסולת המיוצרת בשטח שלה מתוך הבנה כי זו הפעולה הנכונה ביותר לא רק ברמה הערכית והסביבתית אלה גם ברמה הכלכלית והציבורית. לגבי אדם שעושה שיפוץ בביתו יכול להיות שהוא עובר על החוק ולא יודע את זה. אנחנו מדברים על אחוזים גבוהים של פסולת שלא מדווחת ומפונה באופן לא חוקי ולצערנו אנחנו משלמים את המחיר.

אור קרסין: אני רוצה לחזק את הנושא של השיקול הכלכלי. לרגע נשים בצד את הערכים הסביבתיים. גם משיקולים כלכליים כדאי להקים את המתקנים. צריך שהעירייה תיקח אחריות ארוכת טווח. אנחנו בעצם נדרשים להצהיר שיש כאן לקיחת אחריות רחבה שמעודדת הקמה של עסקים ותשתיות, חלקם פרטיים, שיאפשרו להקים את התשתיות בשיתוף עם עסקים במודלים מותאמים. לא נכון להסתמך על השלטון המרכזי אך כן להסתמך על קולות קוראים. יש ליצור זרמי פסולת איכותיים. כשמפרידים בבתים את הפסולת לייצר הסברה.

פנחס כהנא: אני חושב שכשמסתכלים על העצמאות של העיר המדיניות העירונית צריכה להשתלב עם המדיניות הכוללת של המדינה. ניתן לחתור לעצמאות ולהשפיע על המדיניות הארצית כגורם מוביל בתחום.

שרית סלע: אני דיברתי על ההקשר הרגולטורי ועל ההיבטים שקשורים לחד פעמי במרחב הציבורי. יש לזה היבטים הצהרתיים, איך העיר בוחרת שהמרחב הציבורי שלה יראה.

שרונה לימן: העירייה צריכה לדעת מה יד ימין שלה עושה, כגון לא לזרוק גזם לפחי האשפה. אני מאוד מסכימה שצריך לתת תשובה אחרת לבתים מאשר לעסקים בעיר. אני יודעת שעסקים מתחלפים אבל יש מקומות קבועים כמו השוק ואני לא ראיית בחניה של השוק פח אורגני אחד. אני חושבת שאם הפסולת תנוהל כמו שצריך האזרחים יפנימו את הנושא הרבה יותר טוב.

איציק מנהיימר: תודה לשרית על הסקירה המעניינת. במהלך הסקירה עלו כמה שאלות. קיבלנו כמה דוגמאות מאירופה, שהיא מודל מצוין ללמוד ממנו, אבל יש לנו בעיה אחרת. הערים לא זהות בישראל והגבולות באירופה גם לא כמו בישראל אז השאלה הראשונה היא האם יש יתרונות לקיים מצב שבתוך העיר עם שטחי המסחר והתנועה המצומצמים ניתן להעמיד מתקני פסולת. כזאת מצד שני, לגבי הכדאיות הכלכלית, לא מכיר את המודל באירופה, אבל האם יהיה רווח לקופת העירייה?

גיא קריסטל: השאלה שלך מצוינת ואנחנו בחנו אותה בשנה האחרונה. במרכז הגזם שנבנה בסטנדרטים אירופאים, היזם היה מוכן להשקיע 40 מיליון שקל והעירייה נהנית מהכנסה של 300 מיליון שקלים.

זודו אשכנזי: אני רוצה להגיד כמה דברים. הראשון: רגולוציה זה אומר גם אכיפה. זה רק מראה איך שחמקו לא מעט קבלנים ממצב שיהיה משהו שיאכוף את החוק ולא יצטרכו לזרוק פסולת בניין. דבר שני: אנחנו בתקופה קשה מאוד. עד שהגענו למצב שבכפר סבא יפסיקו לצרוך כלים חד פעמיים, ואז באה הקורונה והפכה את כל הנושא הזה. גם בכפר סבא אנחנו מוצאים כמויות של מסכות זרוקות ברחוב וכמויות עצומות של כלים חד פעמיים. דבר שלישי: חינוך זה כל שכבות הציבור, לא רק בבתי הספר.

שרית סלע: המהלכים האלה כמובן צריכים להיות מלווים בשני מהלכים מקבילים. אחד זה הסברה וחינוך ומודעות, כמו שאנחנו עושים היום. אנחנו נמצאים בכל בתי הספר היסודיים בעיר ומעבר לזה כל הפעולות צריכות להיות מלוות בהסברה אינטנסיבית בכל שכבות הגיל והסברה לייצר כלים שמאפשרים לדברים האלו לקרות.

אודי להב: בנושא חוק עזר פסולת עודפת, אנחנו מסתכלים על עסקים בכפר סבא והכמות לא קטנה. יש כ-5,500 עסקים בעיר. רובם פזורים באזור התעשייה או בציר הראשי של ויצמן. העסקים מייצרים פסולת על גווניה השונים. העסק מייצר פסולת עודפת והיכולת שניתנת לנו למדוד מה העסק מייצר ואיך לטפל בזה זאת אחריות שלנו כי מדובר בכמויות לא קטנות.

שרית סלע: פסולת בניין, לא רק בכפר סבא אלא בכל הארץ, היא נושא פרוץ. יש כמויות עצומות של פסולת. ההמלצה שלנו היא בעצם לא להימנע לטפל בפסולת הזאת. צריך למצוא קבלן שיאסוף את זה בצורה מסודרת. כל הפסולת בכפר סבא תפונה על ידי קבלן עירוני ונוכל לפקח עליו ולדאוג לקבל אחוזי מיחזור, וזה גם יוזיל עלויות לתושבים. אנחנו רוצים שכפר סבא תהיה פורצת דרך בהקשר הזה ותיקח על זה אחריות בצורה שתייצר מענה סביבתי, שישתלם גם ככלכלית. זה פוגע בטבע שלנו.

איציק מנהיימר: השלכת פסולת בניין היא עבירה על החוק. לגבי פסולת עודפת, מה המשמעויות הכלכליות? האם זה לא ייפול על הצרכן?

אור קרסין: כתבתי ספר עב קרס שעסק בפסולת בניין והמשטר החוקי שצריך להשתנות. הנושא הזה היה בדיון בישראל בשנים 2006-2008, כולל הצעת החוק להעברת הסמכות לטיפול בפסולת בניין לרשויות המקומיות מתוך הכוונה שהשיטה הקיימת נכשלה. השיטה היא בעצם שהאחריות היא על האזרח. אני חושבת שהרעיון שלכם הוא נכון. המדינה נמנעה לעשות את זה בגלל לחץ של המרכז לשלטון המקומי. מרבית העיריות לא לקחו את זה על עצמן ואם עיריית כפר סבא מוכנה לקחת ויש לה מסוגלות, אני חושבת שאנחנו התושבים צריכים להיות שמחים על כך, כי הפסולת מוצאת את דרכה לשטחים הפתוחים. הדיון הזה עוסק במה הם היעדים שאנחנו רוצים להציב לעצמנו ולדעתי זה יעד חיוני ממש. אני רוצה להגיד משהו על ההסדרים החיוניים. יש בעיית אכיפה של רגולציה קיימת ומה שנאמר כאן הוא נכון. העירייה תצטרך יחד עם כל חקיקה חדשה שהיא תבצע בנושאים האלה לבנות מערך אכיפה מתאים. יש מנגנונים לאכיפה אפקטיבית וצריך מנגנון שפותר את האזרח מהתעסקות בעלויות פסולת בניה ומציב עבורו את המיכל בזמן שיפוץ. לגבי פסולת עודפת לעסקים, אני לא מסכימה עם האמירה שזה יגולגל לתושבים. לחלק גדול של העסקים בעיר ישנה תחרות ואיפה שיש תחרות זה לא יגולגל לתושבים ולכן אני חושבת שזה מהלך נכון.

תמיר ברנשטיין: אני בשני כובעים: גם מרכז אצלנו את הבעיה של התושבים, ואני ער לכל הבעיות של המחזור והטיפול בפסולת, וגם יועץ של קבוצת אלון שמשלימה תחנת מעבר של פסולת בפתח תקווה. אני יכול להגיד שיש אינטרס כלכלי ליזמים להקים תחנת מעבר לפסולת בניין. זה משהו שיש בו רווחיות. יש מחסור בתחנות של פסולת בניין והחשיבה צריכה להיות אזורית. צריך להפריד בין פסולת בניין בשטחים הפתוחים של העיר, לבין פסולת בניין מחוץ לעיר. בכל מיני מקומות אחרים הבעיה היא הפסולת שיוצאת למקומות פיראטיים אחרים ולכן הפתרון הוא שהעירייה תיקח אחריות על פסולת שיוצאת מתוך העיר. צריך להקים תחנה שתטפל בפסולת בניין והיא לא חייבת להיות בתחומי העיר. האינטרס של המשרד להגנת הסביבה הוא להוריד למינימום את הפסולת שהולכת להטמנה.

שרית סלע: אנחנו רוצים לייצר מנגנון שמודד את צריכת הפסולת של משק בית או עסק ומאפשר לנו לייצר כלים שמותאמים לזה. ממחקרים ועבודות קודמות שביצענו זה אחד הכלים המרכזיים שמאפשרים הפחתה של כמויות פסולה וגם העלאה של הפרדה במקור. המטרה היא לייצר מעקבים ומדידה מסודרת בתחום שמאוד קשה לנהל אותו. אנחנו גם מדברים על פסולת שנזרקה לרחובות

ותופסים את המדרכות להולכי רגל ואין מעבר עגלות. המנגנון הוא להוציא טנדרים של העירייה בכדי לאסוף גם פסולת שמוציאים משיפוץ – מזרנים, מיטות, מכשירי חשמל וגם גזם.

אור קרסין: PAYT היא תכנית תלויה בתרבות והתנהגות אזרחית. לא בטוחה שהתוכנית יכולה להתאים והייתי מציבה אותה בסדר עדיפות נמוך יותר לביצוע.

עילאי הרסגור-הנדין: אני רוצה להתייחס נקודתית. אני חייב להודות שכשקיבלתי את המסקנות לא הייתי רגוע בנוגע ל-PAYT בגלל האופי הישראלי. עם זאת אני לא אוהב את האמירה שבארץ לא יצליח.

שרית סלע: בתקופת הקורונה חלה עלייה בשימוש בכלים חד פעמיים. צריך לאסור שימוש בהם במרחב הציבורי. צריך לייצר רגולוציה ולייצר פתרונות מותאמים.

אודי להב: בנושא החד פעמי אנחנו כרשות מיגרנו את החד פעמי בתוך הארגון עצמו כהנחיה גורפת. גזרנו על עצמנו עידוד של רכש ירוק ואנחנו רוצים להקרין את כל זה החוצה.

איציק מנהיימר: אני רואה שהכלי העיקרי לאורך כל הדיון הזה הוא האכיפה. אני בעד איסור כלים חד פעמיים במרחב הציבורי. אם אנחנו רוצים ליישם מדיניות של סביבה ירוקה, צריך לתת אלטרנטיבות. אם רוצים להטיל הגבלה אתה חייב לשים במרחב הציבורי מקום שבו תוכל לנקות את הרב פעמי שלך.

זודי אשכנזי: אני מסכים עם איציק ומוסיף את אלמנט הזמן. לוקח זמן לשנות הרגלים.

אור קרסין: אני חושבת שיצא לרגולוציה שם רע. רגולוציה זו לא רק אכיפה.

עילאי הרסגור-הנדין: אני רוצה להודות לכל המשתתפים. הוכחתם יכולת לנהל דיון בצורה עניינית יעילה ופרודוקטיבית. תודה.

עילאי הרסגור-הנדין
סגן ראש עיריית כפר-סבא